

Kopiera gärna
FÖRBUNDSINFO

FÖRBUNDSINFO

Nr 16 – augusti 2010

Inte tillåtet att gravsätta djur på kyrkogård

Klargörande besked i frågan huruvida det är tillåtet att gravsätta djur på en allmän begravningsplats.

Bilaga:

Länsstyrelsen i Västmanlands läns beslut av den 25 maj 2010,
Dnr 204-1355-2010

Handläggare:

Förbundsjurist: Pierre Frennesson, telefon 08-737 72 27
Pierre.Frennesson@svenskakyrkan.se

Inte tillåtet att gravsätta djur på kyrkogård

Under lång tid har det inom begravningsbranschen debatterats om det är tillåtet att gravsätta djur på allmänna begravningsplatser genom att djuren, eller askan efter dessa, läggs i kistan. Debatten fick nytt liv i höstas då den kände skådespelaren Ulf Larsson avled och ville gravsättas tillsammans med askan efter sina avlidna hundar.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation har alltid varit av uppfattningen att det inte är tillåtet att gravsätta djur – inte heller askan – på en allmän begravningsplats. Detta trots att det inte finns något uttryckligt förbud däremot i begravningslagen eller begravningsförordningen. Enligt arbetsgivarorganisationens uppfattning kan denna tolkning dock utläsas ur intentionen till begravningslagen genom att studera lagens förarbeten.

Under hösten 2009 uppstod en situation på en kyrkogård i Arboga där en gravrättsinnehavare, utan tillstånd från huvudmannen, kompletterat en befintlig gravsten med texten "Katten Findus". Detta ledde till att frågan om det är tillåtet att gravsätta djur på en allmän begravningsplats, prövades av länsstyrelsen i Västmanlands län. Beslutet, som bifogas detta Förbundsinfo, meddelades den 25 maj 2010.

Av beslutet framgår bland annat att "gravsättning inom begravningsplats enbart kan ske av avliden person. Gravsättning av husdjur inom en allmän begravningsplats kan således inte anses tillåten enligt begravningslagen." Länsstyrelsen anför vidare "Att gravsätta husdjur inom en allmän begravningsplats får vidare, enligt Länsstyrelsens mening, anses strida mot allmänna pietetskrav och rådande moraliska värderingar inom samhället."

Efter länsstyrelsens avgörande torde det inte längre råda någon tvekan om att gravsättning av djur på en allmän begravningsplats inte är tillåtet. Notera också att länsstyrelsens beslut i det aktuella ärendet inte går att överklaga.

Förteckning över utgivna FÖRBUNDSINFO 2010

- Nr 1 **Nu heter vi Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation**, 18 januari
- Nr 2 **Sjuklön vid indragen sjukpenning – AB § 28 moment 9**, 18 januari
- Nr 3 **Inför val av kvalificerad revisor**, 18 januari
- Nr 4 **Risk för revisionsjäv vid ny mandatperiod**, 18 januari
- Nr 5 **Internränta år 2009**, 18 januari
- Nr 6 **Lyft – en ny arbetsmarknadsåtgärd**, 17 februari
- Nr 7 **Deklarationsanvisningar för blankett Inkomstdeklaration 3**, 16 mars
- Nr 8 **Ändringar i stiftelselagen, har utgått, ersätts av nr 12**, 16 mars
- Nr 9 **Upphandlingsmallar uppdaterade – nytt standardavtal för konsulttjänster**, 16 mars
- Nr 10 **Budgetförutsättningar 2011**, 16 mars
- Nr 11 **Förtydligande angående stiftelser och ändamålsbestämda medel**, 16 mars
- Nr 12 **Ändringar i stiftelselagen 2011, ersätter tidigare utgivna nr 8**, 16 mars
- Nr 13 **Styrning, ledning och arbetsgivarfrågor**, 16 april
- Nr 14 **KPA Livförsäkring rabatterar premien för TGL-KL 2011**, 19 maj
- Nr 15 **Ändringar i semesterlagen**, 16 juni
- Nr 16 **Inte tillåtet att gravsätta djur på kyrkogård**, 16 augusti

FÖRVALTNINGSENHETEN
Juridik
Karin Stenvall
Telefon 021-19 52 19
karin.stenvall@lansstyrelsen.se

Delgivningskvitto Arbogabygdens församling
Kyrkogårdsförvaltningen

Peter Engberg Ankom 2010 -06- 04
Rönstigen 6
731 60 VALSKOGDnr: .....
Bilaga: .....

Föreläggande att avlägsna inskription på gravanordning

(2 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen förelägger Er vid vite av 10 000 kr att senast den 6 augusti 2010 avlägsna inskriptionen "Katten Findus" från gravanordning inom gravplatsen D 197, Gamla kyrkogården, Arboga kommun.

Redogörelse för ärendet

Kyrkorådet vid Arbogabygdens församling har den 27 januari 2010, § 31, beslutat att hos Länsstyrelsen framställa en begäran om vitesföreläggande enligt 11 kap. 4 § begravningslagen (1990:1144) med anledning av inskription på gravanordning inom ovan angiven gravplats. Av beslutet framgår att Ni som berörd gravrättsinnehavare tidigare meddelat att Ni har för avsikt att låta inskriptionen på gravstenen stå kvar.

I en skrivelse daterad den 2 februari 2010 har kyrkogårdsförvaltningen i Arbogabygdens församling informerat Er om kyrkorådets beslut samt uppmanat Er att ta bort inskriptionen "Katten Findus" från gravanordningen, enligt bilaga 1. Förvaltningen har angett att kyrkorådets inställning är att inskriptionen strider mot god gravkultur. Av skrivelsen framgår även att kyrkorådet har för avsikt att begära vitesföreläggande hos Länsstyrelsen om uppmaningen inte efterkommes.

Med en skrivelse daterad den 24 mars 2010 har kyrkogårdsförvaltningen begärt att Länsstyrelsen vid vite ska förelägga Er som gravrättsinnehavare att ta bort gravanordningen, enligt bilaga 2. Kyrkogårdsförvaltningen har som grund för begäran om vitesföreläggande anfört att gravrättsinnehavaren har försett gravanordningen med en komplettering av texten utan upplåtarens tillstånd, att inskriptionen utvisar att ett djur är gravsatt inom gravplatsen samt att gravrättsinnehavaren inte har efterkommit beslut om föreläggande att ta bort anordningen.

Motivering

Gällande bestämmelser m.m.

Av 1 kap. 1 § begravningslagen framgår att med begravningsplats avses område som är behörigen anordnat för förvaring av avlidnas stoft och aska. I 2 kap. 3 § nämnda lag stadgas en skyldighet för huvudmannen av en allmän

begravningsplats att bereda gravplats åt dem som vid dödsfallet var folkbokförda inom kommunen eller församlingen. Av 7 kap. 8 § framgår att gravrättsinnehavaren har rätt att bestämma vilka som ska gravsättas inom gravplatsen, om inte något annat följer av föreskrifter i begravningslagen.

I 2 kap. 12 § begravningslagen stadgas den skyldighet som åvilar huvudmannen för begravningsplatsen att hålla begravningsplatsen i ett ordnat och värdig skick samt att iaktta den helgd som tillkommer de dödas vilorum.

Av 7 kap. 25 § begravningslagen framkommer att en gravplats får förses med en gravanordning om det inte strider mot vad som är avsett att gälla för den del av begravningsplatsen där gravplatsen är belägen. Enligt 26 § samma kapitel bestämmer gravrättsinnehavaren gravanordningens utseende och beskaffenhet samt gravplatsens utsmyckning och ordnande i övrigt. Upplåtaren får dock besluta de begränsningar i gravrättsinnehavarens bestämmanderätt som är nödvändiga för att tillgodose en god gravkultur. Av 27 § nämnda kapitel följer att upplåtaren ska pröva om en gravanordning är sådan att den kan tillåtas innan den sätts upp.

I förarbetena till begravningslagen (prop. 1990/91:10 s. 62 ff.) anför departementschefen att upplåtarens rätt att föreskriva begränsningar utgör ett avsteg från den grundläggande principen om gravrättsinnehavarens bestämmanderätt och att begränsningarna inte får vara mer långtgående än vad som är nödvändigt för att tillgodose en god gravkultur. Enskilda bör således i största möjliga utsträckning få frihet att utforma gravplatserna på det sätt som den avlidne önskat eller de anhöriga finner värdigt eller annars passande. I själva tanken att vårda minnet av de döda ligger att var och en måste ges en betydande frihet att få göra det i enlighet med sin egen uppfattning. Från den grundläggande principen om gravrättsinnehavarens bestämmanderätt kan de avsteg göras som är nödvändiga för att upplåtaren ska kunna fullgöra skyldigheten att hålla begravningsplatsen i ett ordnat och värdigt skick och som ålagts denne enligt 2 kap. 12 § begravningslagen. Det allmänna intresse som upplåtaren sålunda har att tillgodose har i lagen angetts genom en hänvisning till vad som är nödvändigt för att upprätthålla en god gravkultur. Detta innebär att det ska föreligga sakliga skäl som kan återföras på upplåtarens ansvar för begravningsplatsen som helhet. De förhållanden som upplåtaren härvidlag har att bevaka rör sig i stort sett om att begravningsplatsen som helhet är lämpligt utformad från både miljö- och skötselsynpunkt och att säkerheten för de anställda och den besökande allmänheten inte eftersätts. Det rör sig även om sådana förhållanden som att de kulturhistoriska värdena ska värnas, att andra gravrättsinnehavarens rätt inte ska trädas för när och att dessa eller den besökande allmänheten inte ska utsättas för något som allmänt sett kan väcka anstöt.

Av 11 kap. 4 § begravningslagen framgår att en gravrättsinnehavare som har försett en gravplats med en gravanordning eller någon annan anordning i strid mot vad upplåtaren har beslutat får av länsstyrelsen vid vite föreläggas att ta bort anordningen. Ett sådant föreliggande får meddelas även i andra fall, om det finns synnerliga skäl för det. Enligt 5 § nämnda kapitel får kronofogdemyndigheten

meddela särskild handräckning för anordningens borttagande om gravrättsinnehavaren inte följer ett vitesföreläggande enligt 4 §. I fråga om sådan handräckning gäller bestämmelserna i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

Länsstyrelsens bedömning

Inledningsvis vill Länsstyrelsen anföra följande beträffande den aktuella inskriptionens överensstämmelse med god gravkultur.

Gravrättsinnehavaren har en grundläggande bestämmanderätt att utforma gravanordningen och denna rättighet får även anses omfatta utformningen och ändringar av texten på en redan uppsatt gravsten. Med stöd av 7 kap. 26 § begravningslagen kan dock upplåtaren motsätta sig sådana utformningar och ändringar av en gravanordning som strider mot god gravkultur. Begreppet god gravkultur utgör en sammanfattande beteckning på de allmänna intressen som det åligger gravrättsupplåtaren att tillgodose. God gravkultur får anses innefatta bland annat ett krav på att pietet iakttas gentemot såväl besökande allmänhet som övriga gravplatsinnehavare inom begravningsplatsen.

Med hänvisning till uttalanden i förarbeten behandlande begravningsverksamheten (se exempelvis SOU 1981:36, kap. 6.1 där det uttalas att det är en allmänt samhällelig uppgift att ansvara för att de dödas kvarlevor tas om hand på ett från etiska, sanitära och andra synpunkter godtagbart sätt och att det finns allmänna begravningsplatser i tillräcklig omfattning med hänsyn till detta) och ovan refererade bestämmelser är det Länsstyrelsens uppfattning att gravsättning inom begravningsplats enbart kan ske av avliden person. Gravsättning av husdjur inom en allmän begravningsplats kan således inte anses tillåten enligt begravningslagen. Att gravsätta husdjur inom en allmän begravningsplats får vidare, enligt Länsstyrelsens mening, anses strida mot allmänna pietetskrav och rådande moraliska värderingar inom samhället. En utformning av en gravanordning som antyder att gravsättning av djur har skett inom en gravplats riskerar att uppfattas som ett stötande inslag i en känslig miljö och strider därmed mot god gravkultur. Sammanfattningsvis instämmer Länsstyrelsen i kyrkogårdsförvaltningens bedömning att den aktuella inskriptionen på gravanordningen strider mot god gravkultur och att denna måste avlägsnas.

Arboga kyrkogårdsförvaltning har beslutat att utformning av gravanordningen inte kan tillåtas och att denna ska tas bort. Beslutet har inte överklagats och äger laga kraft. Ni har inte efterkommit beslutet genom att ta bort gravanordningen eller ändra utformningen av inskriptionen på gravstenen. Med stöd av 11 kap. 4 § begravningslagen förelägger Länsstyrelsen Er därför vid vite av 10 000 kr att senast den 6 augusti 2010 avlägsna inskriptionen "Katten Findus" på gravanordning inom gravplatsen.

Detta beslut kan enligt 11 kap. 8 § begravningslagen inte överklagas.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit enhetschef Förvaltningsenheten Maria Ek, beslutande, och jurist Karin Stenvall, föredragande.

Maria Ek

Karin Stenvall

Bilagor

1. Kyrkogårdsförvaltningens skrivelse daterad den 2 februari 2010 med anmodan att avlägsna inskriptionen på gravanordningen
2. Kyrkogårdsförvaltningens skrivelse daterad den 24 mars 2010 med hemställan att Länsstyrelsen ska utfärda vitesföreläggande

Kopia till

Arbogabygdens församling, kyrkogårdsförvaltningen, Box 155, 732 23 ARBOGA

Internt Länsstyrelsen: FV